

ISSN 0370-2197

**ПРОБЛЕМИ
ТЕРТЯ ТА
ЗНОШУВАННЯ**

**PROBLEMS OF
FRICTION AND WEAR**

2(107).2025

ЗМІСТ

<i>КХИМКО А., МИКОСІАНЧУК О., МНАЦАКАНОВ Р., БЕСПАЛОВС., ТОКАРУК В.</i> Analysis of damage to aircraft parts made of titanium alloys and increase of their wear resistance by gas-thermal coatings.....	4
<i>КАРУСКЕВИЧ М.В., КОПЧУК О.Ю., КАРУСКЕВИЧ О.М., КОПЧУК В.І.</i> Методики дослідження стадій зародження і розповсюдження тріщин в алюмінієвих сплавах в умовах дії поверхнево-активних речовин.....	11
<i>KINDRACHUK M. V., KHARCHENKO V. V., YURCHUK A. O., STEBELETSKA N. M.</i> Improving the wear resistance of titanium alloys by thermal spraying methods.....	19
<i>BRESHEV O.V., BASHTA O.V., NOSKO P.L., BASHTA A.O., SPIVAK O.M., SEMAK I.V.</i> Development of a design scheme of a single-support drive system with aerostatic bearings.....	25
<i>BRESHEV O.V., NOSKO P.L., BASHTA O.V., BASHTA A.O., RADKO M.O., HERASYMOV V.O.</i> Parameters and characteristics of a single-support drive system with tapered aerostatic bearings.....	32
<i>МИКОСІАНЧУК О. О., СКВОРЦОВ О. О., КОРНИЄНКО А. О.</i> Improving the wear resistance of structural steels by electrospark deposition.....	40
<i>ЖУРАВЛЬОВ Д. Ю., ВАСИЛИШИН Я. В., ВАСИЛИШИН В. Я., ЧУФУС В. М., ПРИСЯЖНИЙ А. В., ПІЦУК В. В.</i> Оптимізація конструктивних і режимних параметрів при експлуатації пар тертя гальм.....	48
<i>РУТКОВСЬКИЙ А., ЛОПАТА О., РАДЬКО О., МАРКОВИЧ С., КАТЕРИНИЧ С., СОЛОВИХ А.</i> Дослідження процесу вакуумного термоциклічного азотування у плазмі пульсуючого тліючого розряду.....	62
<i>МАЛІНОВСЬКИЙ Ю. О., ВЛАСЕНКОВ Д. П., ОЛІЙНИК С. Ю., СИТНИК С. О., ШЕВЧЕНКО О. А., БОНДАРЕЦЬ А. О.</i> Передумови до руйнування поверхневих шарів деталей під час їх тертя та зношування.....	76
<i>BOGDAN S. Y., BOGDAN D. V.</i> Analysis of fiber-reinforced elements from composite materials.....	97
<i>TAMARGAZIN O., PRYIMAK L., MORSHCH I.</i> Influence of thermal regime on the structural-phase state of coatings based on 11P3AMФ2 steel.....	105
<i>СЕМАК І. В., БОРОЗЕНЕЦЬ Г. М.</i> Дослідження впливу ударної дії граду на міцність вуглепластиків авіаційних конструкцій.....	114
<i>SHEVCHENKO O. A., ANDRIETS O. G., ROHOZHNYA N. O.</i> Damage of carbon plastics from low-velocity impact and their relaxation.....	121

КХИМКО А., МИКОСІАНЧУК О.
Analysis of damage to aircraft parts made of titanium alloys and increase of their wear resistance by gas-thermal coatings.....

КАРУСКЕВИЧ М.В., КОПЧУК О.Ю., КАРУСКЕВИЧ О.М., КОПЧУК В.І.
Methods for studying the damage of titanium alloys to surfactants.....

KINDRACHUK M. V., KHARCHENKO V. V., YURCHUK A. O., STEBELETSKA N. M.
Improving the wear resistance of titanium alloys by thermal spraying methods.....

BRESHEV O.V., BASHTA O.V., NOSKO P.L., BASHTA A.O., SPIVAK O.M., SEMAK I.V.
Development of a design scheme of a single-support drive system with aerostatic bearings.....

BRESHEV O.V., NOSKO P.L., BASHTA O.V., BASHTA A.O., RADKO M.O., HERASYMOV V.O.
Parameters and characteristics of a single-support drive system with tapered aerostatic bearings.....

МИКОСІАНЧУК О. О., СКВОРЦОВ О. О., КОРНИЄНКО А. О.
Improving the wear resistance of structural steels by electrospark deposition.....

ЖУРАВЛЬОВ Д. Ю., ВАСИЛИШИН Я. В., ВАСИЛИШИН В. Я., ЧУФУС В. М., ПРИСЯЖНИЙ А. В., ПІЦУК В. В.
Optimization of design parameters and operating modes of tribopairs.....

РУТКОВСЬКИЙ А., ЛОПАТА О., РАДЬКО О., МАРКОВИЧ С., КАТЕРИНИЧ С., СОЛОВИХ А.
Research of the vacuum nitriding process in the plasma of a pulsed glow discharge.....

МАЛІНОВСЬКИЙ Ю. О., ВЛАСЕНКОВ Д. П., ОЛІЙНИК С. Ю., СИТНИК С. О., ШЕВЧЕНКО О. А., БОНДАРЕЦЬ А. О.
Prerequisites for the destruction of surface layers of parts during friction and wear.....

BOGDAN S. Y., BOGDAN D. V.
Analysis of fiber-reinforced elements from composite materials.....

TAMARGAZIN O., PRYIMAK L., MORSHCH I.
Influence of thermal regime on the structural-phase state of coatings based on 11P3AMФ2 steel.....

СЕМАК І. В., БОРОЗЕНЕЦЬ Г. М.
Investigation of the damage of carbon plastics from low-velocity impact and their relaxation.....

SHEVCHENKO O. A., ANDRIETS O. G., ROHOZHNYA N. O.
Damage of carbon plastics from low-velocity impact and their relaxation.....

UDC 621.891 (043.3)

DOI: 10.18372/0370-2197.2(107).20142

O.V. BRESHEV¹, O.V. BASHTA¹, P.L. NOSKO¹, A.O. BASHTA², O.M. SPIVAK³
I.V. SEMAK¹

¹State University "Kyiv Aviation Institute", Ukraine

²National University of Food Technologies, Ukraine

³National Transport University, Ukraine

DEVELOPMENT OF A DESIGN SCHEME OF A SINGLE-SUPPORT DRIVE SYSTEM WITH AEROSTATIC BEARINGS

This study introduces an enhanced computational model for a single-support spindle system equipped with aerostatic bearings, intended for use in semi-automatic monocrystal cutting machines. The model addresses critical geometric and operational features specifically, a low relative bearing length ($\lambda < 0.5$) and conical support surfaces which are not adequately considered in conventional calculation methodologies. To improve modeling accuracy, the original bearing geometry is transformed into an equivalent radial configuration, allowing adaptation of an existing method. The approach includes the assessment of radial displacements and evaluates the influence of gas-lubricant parameters, supply pressure, and stiffness coefficients. The proposed model enables more precise estimation of the bearing's load-carrying capacity and stiffness, thereby enhancing the operational stability and performance of the spindle unit. The findings emphasize the importance of accounting for specific geometric deviations in bearing analysis.

Keywords: aerostatic bearing, spindle unit, single-support system, gas lubrication, radial displacement, lifting force, conical support, contactless drive.

Introduction. The calculation scheme involves identifying and taking into account those features of the drive that have a crucial effect on its properties, their non-transformation, qualitative and quantitative assessment, and, at the same time, abstracting from insignificant features [1].

The aerostatic bearing of the considered single-support system of the spindle assembly of a machine tool and semi-automatic cutting of single crystals (Fig. 1) [2] has the following features

- a relatively large bearing diameter relative to the length, which leads to a small value of the parameter $\lambda = L/2R$ (relative bearing length), this parameter affects the result of calculating the integrated characteristics of the aerostatic support;
- bearing surfaces have the shape of a cut-off cone, i.e., are inclined to the axis at an angle α .

Existing methods for calculating gas supports [2, 3, 4, 5] do not consider aerostatic supports with small λ (less than 0.5) and conical bearing surfaces with an angle α greater than 20° . The methodology outlined in [6] does not provide for radial eccentricity, while in our case, exactly radial displacements are calculated. In [2], bearings with λ not less than 0.5 are considered, which is actually twice the calculated case, and if no additional technical measures are taken, the pressure drop in the middle part (and along the entire length) of a short bearing increases, and, accordingly, the bearing capacity decreases. A calculation without taking this feature into account will show an increased bearing capacity.

Calculation methods based on [3, 5] are intended for hybrid bearings, where the bearing capacity directly depends on the rotational speed, and not only on the pressure of the injected air, while the non-contact drive in this study can operate in the suspension mode. Moreover, its entry into the operating mode of rotation involves, at the initial stage, the creation of an erostatic suspension of the rotor, and then the communication of rotation to it at a given angular velocity. The methodology [4] does not include the calculation of supports with an angle α greater than 22° .

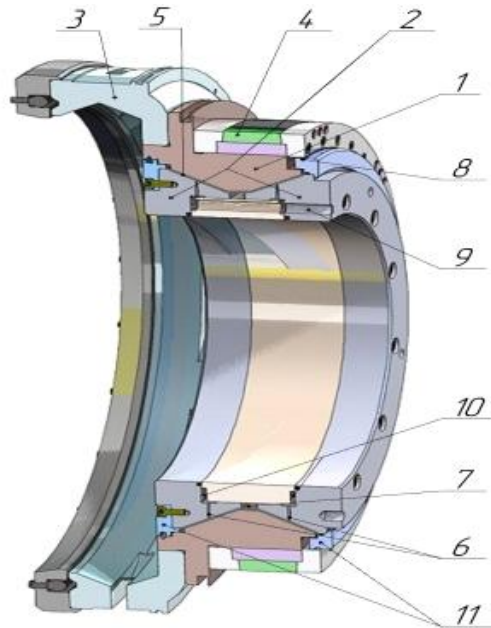

Fig. 1. Model of a single-supported non-contact spindle assembly of a semi-automatic single-crystal cutting machine:

- 1 - movable support part of the aerostatic bearing;
- 2 - fixed support part;
- 3 - tool mounting device;
- 4 - magnetic system (secondary element of a synchronous electric machine);
- 5 - gap with gas (air) lubricant;
- 6 - lubricant (process air) flow restrictors and feeders;
- 7 - annular chamber of air lubrication supply;
- 8 - labyrinth outlet for air lubrication;
- 9 - inlet channel;
- 10 - intermediate annular chamber;
- 11 - labyrinth seals rings.

Presentation of the main material and discussion on the research results.

Among the listed methods for calculating aerostatic bearings, the closest to the studied single-support system of a contactless drive is the method described in [7]. However, it considers aerostatic bearings that do not have a taper, so to use it, we will accept the

According to the design model, the bearing has a radius of $R = 175$ mm, a length of $L = 97$ mm, and a variable average clearance of $C = 10...40$ μm .

The process air is supplied through the inlet from an external source with a pressure of $p_s = 0.3...0.63$ MPa. It enters the gap between the movable and fixed bearing surfaces through two rows of flow control devices with a diameter of $Dd = 0.5$ mm, and a number of $N = 22$ in one supercharging row, the distance between the rows (lines) $l^* = 40$ mm. In this case, the air lubricant passing through the gap of the aerostatic bearing is throttled twice in the flow control device (feeder) and in the working gap.

Let's assume that a radial aerostatic bearing is lightly loaded, i.e., the radial and angular displacements of the moving support part from the coaxial position are small in comparison with the maximum possible displacements, which depend on the size of the radial gap. In this case, the calculation of aerodynamic forces caused by displacements of the moving support part is reduced to determining the degraded stiffness matrix, in the absence of rotation, it consists of only two elements: K_r^e and K_γ the specific coefficients of radial and angular stiffness, respectively.

These coefficients fully characterize the bearing capacity and stiffness of the radial suspension. The initial data for calculating the specific stiffness coefficients K_r^e and K_γ are the physical parameters of the considered aerostatic bearing, which are described in [9]:

- gas lubricant supply pressure p_s ;
- external pressure p_a ;
- constant i , depending on the type of flow control device;
- dimensionless geometric parameters - elongation λ and relative separation of the boost lines b ;
- dimensionless mode parameter \bar{m} (a complex value characterizing the design and operating conditions of the support).

Conclusions. The study develops a design scheme for a single-support drive system with aerostatic supports, which allows for a more accurate assessment of its characteristics. The limitations of existing calculation methods are revealed and an improved approach is proposed that takes into account the peculiarities of the bearing geometry and operating mode. The calculation results indicate the importance of taking into account small values of the parameter λ and the taper of bearing surfaces to improve the accuracy of modeling the bearing capacity of the system. The proposed scheme makes it possible to improve the efficiency of the machine tool spindle assembly and ensure the stability of its operation.

References

1. Nosko, P. Developments in technology of non- contact drives for working machines [Text] / P. Nosko, A. Breshev, P. Fil, V. Breshev // Polish Academy of sciences in Lublin TEKA Commission of motorization in agriculture. Vol. XS. - Lublin, 2010. - R. 209 - 216.

2. Nosko, P. The concept of creating non- contact drive for working bodies in machines of various purpose [Text] / P. Nosko, V. Breshev, P. Fil // Polish Academy of sciences in Lublin TEKA Commission of motorization in agriculture. Vol. VIIIA. - Lublin, 2008. - R. 126-133.
3. Nikiforov, A. N. Problemy kolyvan i dynamichnoi stikiosti rotoriv, shcho shvydko obtaiutsia [Elektronnyi resurs] : Natsionalna tekhnolohichna hrupa / A. N. Nikiforov // Visnyk naukovo-tekhnichnoho rozvytku. - 2010. - №3 (31).
4. Kosmynin, A. V. Kombinovana opora shpyndelnogo vuzla [Elektronnyi resurs] : Naukova elektronna biblioteka (NEB) / A. V. Kosmynin, V. S. Shchetynin, S. V. Vynohradov // Fundamentalni doslidzhennia. - 2007. - № 12 - S. 83-84.
5. Marcel Dekker. Handbook of turbomachinery [Text] / Marcel Dekker. - NY, Inc., 1995. - 472 p.
6. Farid Al-Bender. Air Bearings Theory, Design & Applications / John Wiley & Sons Ltd, 2021. - 595 p.
7. Wu, J., et al. (2023). Active balancing control of a high- speed aerostatic spindle using piezoelectric actuators. *mekhanichnyi Systems and Signal Processing*, 189, 109903.
8. Genta G. Vibration Dynamics and Control / Genta G. - Springer Science and Madia Business Media, LLC, 2009. - 855 p.
9. Zhang, H., ta in. (2016). High-speed electro-spindle running on air bearings: Design and experimental verification. *International Journal of Mechanical Sciences*, 87, 9-18.
10. Nelson HDThe dynamics of rotor bearing systems using finite elements. *Journal of Engineering for Industry*, 1976, Vol. 98, 593-600.
11. Wang, Z., et al. (2023). Development of a high- speed air- bearing spindle using one-directional porous bearing. *Journal of mekhanichnyi Science and Technology*, 37 (9), 1707-1716.
12. Yang, J., et al. (2019). Modeling and analysis of a high- speed spindle with hybrid bearings considering the influence of bearing parametriv. *mekhanichnyi Systems and Signal Processing*, 130, 262-279.
13. Genta G. Vibration Dynamics and Control / Genta G. - Springer Science and Madia Business Media, LLC, 2009. - 855 p.
14. Teoriia kolyvan: navch. osobysti /I. M. Babakov. - 4-e vyd., Vypr. - M.: Drofa, 2004. - 591s.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2025

Breshev Oleksii Volodymyrovych - PhD in Engineering, Department of Applied Mechanics and Materials Engineering, State University "Kyiv Aviation Institute", Ukraine, 1, Lubomyr Huzar Ave., Kyiv, Ukraine, 03058, E-mail: abreshev@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-4176-775X>

Bashta Oleksandr Vasylovych - PhD in Engineering, Associate Professor, Department of Applied Mechanics and Materials Engineering, State University "Kyiv Aviation Institute", 1, Lubomyr Huzar Ave., Kyiv, Ukraine, 03058, E-mail: oleksandr.bashta@npp.kai.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7914-897X>

Nosko Pavlo Leonidovich - Doctor of Technical Sciences, Professor, Professor of the Department of Applied Mechanics and Materials Engineering, State University "Kyiv Aviation Institute", 1, Lubomyr Huzar Ave., Kyiv, Ukraine, 03058, tel. 406-78-42, E-mail: nau12@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-4792-6460>

Bashta Alla Oleksiivna - PhD in Engineering, Associate Professor, Department of Health Products Technology, National University of Food Technologies, 68 Volodymyrska str. Kyiv, Ukraine, 01601, tel. 289-54-72, <https://orcid.org/0000-0003-0310-3788>

Spivak Oleksandr Mykolaiovych - PhD in Engineering, Associate Professor, Department of Electromechanics and Railway Rolling Stock, National Transport University, Kyiv Educational and Scientific Institute of Railway Transport, 19 I. Ohienko St., Kyiv, Ukraine, 03049 tel.: +38 (050) 915-23-93, E-mail: alexspi @ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2876-4067>

Semak Inna Viktorivna - Senior Lecturer, Department of Applied Mechanics and Materials Engineering, State University "Kyiv Aviation Institute", 1 Lubomyr Huzar Ave., Kyiv, Ukraine, 03058, E-mail: inna.semak@npp.kai.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-9742-3226> tel.:+38 067 357 39 93.

Брешев Олексій Володимирович - кандидат технічних наук, кафедра прикладної механіки та інженерії матеріалів, Державний університет "Київський авіаційний інститут", Україна, пр-т Любомира Гузара, 1, м. Київ, Україна, 03058, E-mail: abreshev@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-4176-775X>

Башта Олександр Васильович - кандидат технічних наук, доцент, кафедра прикладної механіки та інженерії матеріалів, Державний університет "Київський авіаційний інститут", пр-т Любомира Гузара, 1, м. Київ, Україна, 03058, E-mail: oleksandr.bashta@npp.kai.edu.ua, <https://orcid.org/0000-0001-7914-897X>

Носко Павло Леонідович - доктор технічних наук, професор, професор кафедри прикладної механіки та інженерії матеріалів, Державний університет "Київський авіаційний інститут", пр-т Любомира Гузара, 1, м. Київ, Україна, 03058, тел. 406-78-42, E-mail: nau12@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0003-4792-6460>

Башта Алла Олексіївна - кандидат технічних наук, доцент, кафедра технології оздоровчих продуктів, Національний університет харчових технологій, вул. Володимирська, 68. Київ, Україна, 01601, тел. 289-54-72, <https://orcid.org/0000-0003-0310-3788>

Співак Олександр Миколайович - кандидат технічних наук, доцент, кафедра "Електромеханіка та рухомий склад залізниць", Національний транспортний університет, навчально-науковий Київський інститут залізничного транспорту, вул. І. Огієнка, 19, м. Київ, Україна, 03049 тел.: +38 (050) 915-23-93, E-mail: alexspi @ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-2876-4067>

Семак Інна Вікторівна - старший викладач кафедри прикладної механіки та інженерії матеріалів Державного університету «Київський авіаційний інститут», пр. Любомира Гузара, 1, м. Київ, Україна, 03058, E-mail: nau12@ukr.net

О.В. БРЕШЕВ, О.В. БАШТА, П.Л. НОСКО, А.О. БАШТА, О.М. СПИВАК, І.В. СЕМАК

РОЗРОБКА КОНСТРУКТИВНОЇ СХЕМИ ОДНООПОРНОЇ ПРИВОДНОЇ СИСТЕМИ З АЕРОСТАТИЧНИМИ ПІДШИПНИКАМИ

У статті розглянуто удосконалену розрахункову схему для однопідтримної безконтактної шпindelної системи верстата для напівавтоматичного різання монокристалів. Особливу увагу приділено геометричним та режимним характеристикам аеростатичних опор, зокрема малому значенню відносної довжини підшипника ($\lambda < 0,5$) та конічній формі опорних поверхонь. Виявлено, що наявні методи розрахунку не враховують вплив цих особливостей, що призводить до неточностей у визначенні несучої здатності. Запропоновано адаптовану модель, яка дозволяє трансформувати конічну опору у площинну для використання існуючих методик. Уточнено фізико-механічні параметри повітряної змазки, а також визначено діапазони змін вхідних параметрів для досягнення максимальної підйомної сили. Результати дослідження підкреслюють важливість врахування ексцентриситету та жорсткості при моделюванні поведінки підшипника у нерухомому стані. Запропонована схема покращує точність розрахунків і підвищує ефективність роботи шпindelного вузла. Це сприяє підвищенню надійності та стабільності функціонування верстатів з безконтактним приводом.

Ключові слова: аеростатичний підшипник, шпindelний вузол, одноопорна система, газове мастило, радіальне зміщення, підйомна сила, конічна опора, безконтактний привід.

Список літератури

1. Nosko, P. Developments in technology of non-contact drives for working machines / P. Nosko, A. Breshev, P. Fil, V. Breshev // Polish Academy of sciences in Lublin TEKA Commission of motorization in agriculture. Vol. XS. - Lublin, 2010. - R. 209 - 216.
2. Nosko, P. The concept of creating non-contact drive for working bodies in machines of various purpose / P. Nosko, V. Breshev, P. Fil // Polish Academy of sciences in Lublin TEKA Commission of motorization in agriculture. Vol. VIIIA. - Lublin, 2008. - R. 126-133.
3. Nikiforov, A. N. Problemy kolyvan i dynamichnoi stikosti rotoriv, shcho shvydko obertaiutsia: Natsionalna tekhnolohichna hrupa / A. N. Nikiforov // Visnyk naukovo-tekhnichnoho rozvytku. - 2010. - №3 (31).
4. Kosmynin, A. V. Kombinovana: Naukova elektronna biblioteka (NEB) / A. V. Kosmynin, V. S. Shchetynin, S. V. Vynohradov // Fundamentalni doslidzhennia. - 2007. - № 12 - S. 83-84.
5. Marcel Dekker. Handbook of turbomachinery [Text] / Marcel Dekker. - NY, Inc., 1995. - 472 p.
6. Farid Al-Bender. Air Bearings Theory, Design & Applications / John Wiley & Sons Ltd, 2021. - 595 p.
7. Wu, J., et al. (2023). Mekhanichniy Systems and Signal Processing, 189, 109903.
8. Genta G. Vibration Dynamics and Control / Genta G. - Springer Science and Madia Business Media, LLC, 2009. - 855 p.
9. Zhang, H., ta in. (2016). International Journal of Mechanical Sciences, 87, 9-18.
10. Nelson H.D. Journal of Engineering for Industry, 1976, Vol. 98, 593-600.
11. Wang, Z., et al. (2023). Journal of mekhanichniy Science and Technology, 37 (9), 1707-1716.
12. Yang, J., et al. (2019). Systems and Signal Processing, 130, 262-279.
13. Genta G. Vibration Dynamics and Control / Genta G. - Springer Science and Madia Business Media, LLC, 2009. - 855 p.
14. Teoriia kolyvan: navch. osobysti / I. M. Babakov. - 4-e vyd., Vypr. - M.: Drofa, 2004. - 591s.